

UN CALAFÍ DE REFERÈNCIA

ANTONI MIRET

Diverses iniciatives locals recents han recordat la figura del calafí Ramon Sala Coy (1924-2001), artista i intel·lectual multidisciplinari, que mereix particular atenció ja que ha estat un dels homes amb més projecció pública dels últims temps dins de la petita història local. Difícilment trobaríem en els darrers 50 anys algú altre que hagués intentat conèixer, descriure i representar tants moments dels caràcters i de les històries sobressortints del seu temps calafí. El podríem veure com la consciència calafina d'una època, sense, però,

que ell mateix hagués pretès mai de ser-ho.

Petit propietari agrícola i d'un establiment de queviures i pastisseria, va ser educat a la Salle de Manlleu, fet poc freqüent entre els seus veïns. De jove ja li agradava dibuixar i, després d'acabar els estudis primaris, va passar uns anys a Barcelona on va estudiar-hi dibuix. De retorn al seu poble, de seguida es va integrar al nucli de joves catòlics existent, que era el més actiu en activitats culturals i en sensibilitat per la vida local. L'Ajuntament aviat li va demanar dibuixos per il·lustrar els programes de festa major, i articles, coneixedor del fet que era un home a qui es podia escoltar. D'aquesta etapa he pogut identificar, fins al moment, una vintena d'articles.

En aquest terreny de l'escriptura, va participar activament, també, en el suplement del full dominical que aquells joves van treure sota el nom d'*Antena*, i que venia a acomplir la funció de diari, no en els mitjans però sí en la finalitat. Aquesta revista es va publicar entre els anys 1957 i el 1960, en van sortir 22 números, i encara avui és recordada per un famós article del nostre home («Santa Calamanda, ball tarda i nit») en què posava cullerada calenta en un episodi força tibant entre la jerarquia catòlica local i la societat recreativa pel succés que va passar en un ball de la festa major d'hivern. Aquest article va originar una rèplica més serena d'un pseudònim no identificat i, llegint avui els

dos escrits, cap dels dos autors no esmenta concretament quin va ser el fet puntual que tant va sorprendre els bons costums de tots dos. S'hi retroba, en canvi, el clima de profunda repressió moral que travessava totes les capes de la societat. Tot repassant aquests 22 números, diríem que almenys dos articles van sortir de la ploma de Ramon Sala. D'altra banda, *Antena* va significar el segon intent frustrat d'assentar un diari local. El primer havia estat, els anys 30, la *Vida Mariana*. També van caure en aquest intent dues altres temptatives del darrer quart del segle passat.

És conegut també que el nostre calafí va escriure el llibre *Temps de joc* (Ed. Claret, 1989) amb la intenció de recordar els antics jocs dels infants. Però tot i aquesta producció, avui dia encara no hem garbellat prou bé el significat de la seva aportació com a home d'idees. Mentre aquest estudi no arriba, ens arriscaríem a definir-lo com a efusiu banderer segarrenc, catalanista, catòlic, excel·lent dibuixant i pintor. D'una manera més sintètica, diríem que va ser un artista i intel·lectual amb una gran motivació per «veure» la realitat i, sobretot, un home compromès i afiliat a la vida del seu poble. Molt representatiu d'aquesta actitud hiperrealista, i força típica encara avui del pensament local, són els seus quadres de la portada d'aigües i els de la pesta.

A tots aquests trets hi afegiríem, encara, una qualitat tal vegada menor que, això no obstant, completa les

seves virtuts d'artista. També era un home amb una gran habilitat manual en tota mena d'ocupacions, i el seu geni es féu visible especialment durant els anys que va exercir com a pastisser a casa seva. En aquesta activitat s'evidenciava públicament tant la seva creativitat com la seva facilitat resolutiva.

Una altra faceta de la seva vida que m'han fet arribar persones que el van conèixer de prop és que Ramon Sala era un bon lector de llibres i, sovint, en demanava a persones que sabia que en tenien. A canvi, ell els regalava un dibuix del que entenia que era el contingut fonamental de l'exemplar. Jo mateix n'he vist uns quants, d'aquests dibuixos, i realment són testimoni de la seva traça, vehemència i tenebror amb què sovint s'expressava. Tot i així, pensem que dibuixos com els que feien la crònica de la bullanga d'un antic mercat a la Plaça de l'Església o d'una vella fira al «Firal» encomanen a l'observador tant la joiosa vitalitat de l'època com la del llavors jove dibuixant.

L'any passat ja se li va fer un intent d'homenatge, però em sembla que aquest calafi de referència es mereix, com a mínim, la promoció d'un concurs de dibuix amb el seu nom i una exposició de les seves làmines, si és que volem eixamplar el camí iniciat pels homes que ens han precedit en l'atenció als afers més propers.